

Szamuraók

Japán nemes harcosainak története

Kossuth Kiadó, 2005

Japán különleges kultúrája – amint e két kitűnő könyvből is megtudhatjuk – elválaszthatatlanul összefügg a történelmével, amelyben kiformalódott. Kétségkívül az vitte a II. világháborús barbár, kegyetlen hódító, a kíméletlen győztes szerepébe, és szintúgy annak köszönheti a későbbi rendkívül gyors és hathatós felemelkedését is a legerősebb gazdasági hatalmak közé. És amennyit a távolból, laikusként tudunk róla, az azt sejteti, hogy a hagyományromboló 20. század során Japán a nagy átlagnál jóval kevésbé fordult ki önmagából, ami szintén a hagyományos kultúrájának erejét mutatja. E nekünk távoli világ megértéséhez szolgál alpműként ez a két könyv.

Emeljük rögtön ki: a Szamuraók messze nem csak e nagyhírű, számunkra már-már mitikus harcosokról szól. Valójában nagyívű és meglehetősen alaposnak érződő áttekintés Japán nagyon is mozgalmas történelméről, és némi betekintést ad a mindennapokba is – már amennyire ez 130 oldal terjedelemben lehetséges, méghozzá úgy, hogy a szöveg mindvégig kellemesen olvasható. Láthatjuk, hogy a kezdetektől igen markáns szerepet játszottak a hatalom-épí-

tések és a hatalomért folytatott harcok, és ezek okán-nyomán alakult ki a sajátos társadalmi berendezkedés. Láthatjuk azonban azt is, hogy mind a különféle hadurak, mind pedig a magasabb rangú szamuraók kifejezetten becsülték, sőt bizonyos mértékig gyakorolták a művészeteket, ideértve a választékos viselkedés művészetét is; igyekeztek az éles kard és a – keleti értelemben – kifinomult szellem elismert mesterei lenni. Mindezen túl, szakszerű fejezetek szólnak a páncélzatról és a harcosok ruházatáról, a vágó- és szűrőfegyverekről, a lőfegyverekről és a harctéri taktikákról. Mindezek a katonai ismeretek túl is sok ismerettel, szolgálnak Japánról.

John Gallager műve szintén sokat ad ahhoz, hogy igazi betekintést kapjunk Japán különleges világába. A gésák minden bizonnyal e sajátos kultúra legismertebb jelképei – és azt is megtudjuk a könyvből, mennyire hamisak a róluuk szóló közhelyek. Gallager részletesen elmondja, hogy a valódi gésa régen is, ma is a kifinomult műveltség és a szertartásos viselkedés művésze, aki kőkemény munkával tanulta, és egész életén át tökéletesíti tudását. Igen drága szolgáltatását a munkahe-

Gésák

A hagyományok, az elegancia és a művészet világa

lyén, azaz a teaházban a kellemes jelenlétével és a – szigorúan szellemi értelemben – szórakoztató, feszültségoldó viselkedésével nyújtja. Más kérdés, hogy mesterségének gyakorlása számára is igen költséges, és ehhez nélkülözhetetlen a pénzes pártfogó. A könyvből sokat megtudhatunk a történelmükről, és ezzel együtt akkori korokról, a gésává válás útjáról, az életmódjukról, a sajátos közösségekről, amelyekben tanulnak, és élnek, és ahol még ma is úr a hagyomány. Mindezekkel, a gésa végül is „csak” egy különleges foglalkozás művésze. Természetesen nagyon érdekes olvasnunk róluk, de a legtöbbet azzal nyújtja e könyv, amit elmond a társadalomban betöltött helyükről, és azokról, akik a vendégeikként e foglalkozást így életben tartják.

Mindkét kötetnek különösen értékes erénye a gazdag és különleges képanyaga. Ennek jelentős hányadában a hagyományos japán művészet szebbnél szebb alkotásait láthatjuk, továbbá a Szamuraókban számos kiemelkedő építészeti remeket, a Gésákban pedig sok színes fényképet a mai életükről.

Osman Péter